

ПІДХОДИ ДО ОПОДАТКУВАННЯ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: ДОСВІД ПОЛЬЩІ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

APPROACHES TO TAXATION IN THE EUROPEAN UNION: POLISH EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR UKRAINE

УДК 336.2:339.5

<https://doi.org/10.32843/infrastruct45-7>**Чиркова Ю.Л.**

к.е.н.,

старший викладач кафедри
зовнішньоекономічної
та митної діяльностіНаціональний університет
«Львівська політехніка»**Яремчук Т.С.**

студентка

Національний університет
«Львівська політехніка»**Chyrkova Yuliia**

Lviv Polytechnic National University

Yaremchuk Tetiana

Lviv Polytechnic National University

У статті досліджено особливості оподаткування фізичних та юридичних осіб у Республіці Польщі, встановлено переваги та недоліки польської податкової системи, здійснено її порівняння з податковою системою України. Проведено ґрунтовний аналіз податків в обох країнах, їх кількості та часу, необхідного для нарахування та сплати, рівня податкового навантаження на платників податків. Встановлено, що за останнє десятиліття українська податкова система суттєво змінилась, але поки не стала високоефективною, тому досі багато проблем залишаються нерозв'язаними і потребують негайного врегулювання. Польська податкова система кардинально не відрізняється від української, проте характеризується низкою переваг. На основі проведеного дослідження авторами окреслено ключові прогресивні сторони податкової системи Польщі, які доцільно імплементувати в Україні задля вдосконалення національної податкової системи та приведення її у відповідність до принципів та стандартів Європейського Союзу.

Ключові слова: податкова система Республіки Польщі, податкова система України, податки, база оподаткування, ставка податку, платники податків, податкове навантаження, адміністрування податків.

В статті досліджені особливості податкової системи Польщі, встановлено переваги та недоліки польської податкової системи, здійснено її порівняння з податковою системою України. Проведено ґрунтовний аналіз податків в обох країнах, їх кількості та часу, необхідного для нарахування та сплати, рівня податкового навантаження на платників податків. Встановлено, що за останнє десятиліття українська податкова система суттєво змінилась, але поки не стала високоефективною, тому досі багато проблем залишаються нерозв'язаними і потребують негайного врегулювання. Польська податкова система кардинально не відрізняється від української, проте характеризується низкою переваг. На основі проведеного дослідження авторами окреслено ключові прогресивні сторони податкової системи Польщі, які доцільно імплементувати в Україні задля вдосконалення національної податкової системи та приведення її у відповідність до принципів та стандартів Європейського Союзу.

У статті досліджено особливості оподаткування фізичних та юридичних осіб у Республіці Польщі, встановлено переваги та недоліки польської податкової системи, здійснено її порівняння з податковою системою України. Проведено ґрунтовний аналіз податків в обох країнах, їх кількості та часу, необхідного для нарахування та сплати, рівня податкового навантаження на платників податків. Встановлено, що за останнє десятиліття українська податкова система суттєво змінилась, але поки не стала високоефективною, тому досі багато проблем залишаються нерозв'язаними і потребують негайного врегулювання. Польська податкова система кардинально не відрізняється від української, проте характеризується низкою переваг. На основі проведеного дослідження авторами окреслено ключові прогресивні сторони податкової системи Польщі, які доцільно імплементувати в Україні задля вдосконалення національної податкової системи та приведення її у відповідність до принципів та стандартів Європейського Союзу.

Ключевые слова: налоговая система Республики Польши, налоговая система Украины, налоги, база налогообложения, ставка налога, налогоплательщики, налоговая нагрузка, администрирование налогов.

The article examines the features of taxation in the Republic of Poland, identifies the advantages and disadvantages of the Polish tax system, and compares it with the tax system of Ukraine. In the article, a thorough analysis of taxes in countries, their amount and time required for their accrual and payment, as well as the level of tax burden on taxpayers was held. It has been established that the Ukrainian tax system has changed significantly over the last decade but has not yet become fully effective – many problems remain unresolved and need to be solved immediately. The main problem of the tax system of Ukraine is still the high level of tax burden on businesses and citizens, which according to a study by the World Bank in 2020 is 45.2% of commercial profits. Besides, a significant obstacle to doing business in Ukraine on the part of taxation is the cost of a large amount of time required from Ukrainian enterprises for tax payment procedures realization – on average, Ukrainian enterprises spend 327.5 hours per year for the preparation, submission of reports and payment of taxes. Little attention in Ukraine is also paid to introducing the luxury tax in the format it exists in leading European countries. It is obvious that Ukrainian problems in the field of taxation are not very attractive to foreign investors; they also do not contribute to increasing the economic activity of national business structures. The Polish tax system does not cardinally differ from the Ukrainian one, but at the same time, it has some significant advantages: low rates of some taxes, preferential rates for almost every tax, high development of local taxes (local taxes are a great part of all Polish taxes), the right to donate 1% from the tax on the account of charitable organizations, etc. In general, the Polish tax system helps to increase the competitiveness of Polish industries and becomes a tool to increase the economic activity of Polish businesses. Based on the study, the authors outline the main advantages of the Polish tax system, which should be implemented in Ukraine in order to improve the national tax system and bring it in line with the principles and standards of the European Union.

Key words: taxation system in Poland, taxation system in Ukraine, taxes, tax base, tax rate, taxpayers, tax burden, tax administration.

Постановка проблеми. Сучасний формат функціонування системи оподаткування в Україні постає одним зс вкрай негативних факторів впливу на розвиток вітчизняного бізнес-середовища. Необґрунтовано високі ставки ключових податків для фізичних та юридичних осіб, складність, непрозорість, а інколи навіть явні протиріччя в межах законодавчих аспектів оподаткування в нашій країні породжують опір щодо їх нарахування та сплати з боку підприємницьких структур та все масштабніший їх відхід у «тіньовий» сектор.

Дослідження легкості ведення бізнесу “Doing Business”, проведене Світовим банком, відображає низку перешкод здійснення підприємницької діяльності в Україні, зокрема у сфері оподаткування. У рейтингу “Doing Business” станом на 2020 рік Україна займає 64 позицію зі 190 досліджуваних країн, зокрема за показником оподаткування (“Paying taxes”) вона посідає 65 місце, тоді як сусідня Польща – 40 місце. Основними перешкодами ведення бізнесу в Україні з боку оподаткування залишаються високий рівень податкового навантаження на бізнес, який у

2020 році становить 45,2% комерційного прибутку підприємств (для порівняння, в Польщі податкове навантаження на бізнес становить 40,8%), та витрати великого обсягу часу українськими підприємствами на нарахування та сплату податків. Середній час, витрачений на підготовку, подання звітності та сплату податків, в Україні становить 327,5 год. на рік (в Польщі кількість часу, необхідного для нарахування та сплати податків, є трохи більшою, становлячи 334 год.) [1]. Згідно з дослідженням "Tax Foundation", станом на 2019 рік Польща посідає 35 місце в рейтингу "International Tax Competitiveness Index" (зокрема, за конкурентоспроможністю корпоративних податків вона посідає 13 місце), Україна ж в цьому рейтингу нині зовсім не представлена [2].

Отже, саме зараз, коли в Україні відбуваються важливі зміни у соціально-економічній сфері, велика увага має приділятися саме реформуванню податкової системи. При цьому важливо досліджувати позитивний досвід провідних європейських країн, зокрема Польщі як країни-сусіда та провідного партнера України на міжнародній арені, у сфері оподаткування задля його подальшої імплементації в Україні для вирішення нагальних проблем української податкової системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досвід функціонування податкової системи Польщі та доцільність його застосування в Україні був та залишається предметом дослідження багатьох науковців та фахівців-практиків, таких як Т. Волинець, О. Радишевська, В. Кміть, О. Яскевич, І. Сенчак, О. Волкова. Т. Волинець у своїй роботі стверджує, що податкова система Польщі сприяє економічній активності суб'єктів господарювання, тоді як українська до 2015 року навіть не була інструментом підвищення конкурентоспроможності країни через велику кількість податків [3]. О. Радишевська вважає, що податкові системи України та Польщі перебувають приблизно на одному рівні, але через певні інші фактори в Україні спостерігається значно гірша ситуація [4].

Постановка завдання. Метою статті є дослідження податкової системи Польщі, визначення її особливостей, встановлення переваг та недоліків, порівняння її з податковою системою України, а також пошук переваг польської податкової системи, які доцільно імплементувати в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Характеризуючи податкову систему Польщі, перш за все маємо зазначити, що основним правовим документом у податковому законодавстві Польщі є *Ordynacja podatkowa* (Податковий указ) [5]. Він регулює польське податкове законодавство, адміністрування податків, визначає податкові органи, їх повноваження й містить норми фіскального кримінального законодавства. Положення *Ordynacja podatkowa* поширюються на всі види податків,

зборів і дебіторську заборгованість державного та місцевих бюджетів.

Згідно з чинним законодавством, у Польщі податки поділяються на безпосередні та непрямі [6]. Безпосередні податки сплачуються до податкових органів, а їх розмір завжди залежить від ситуації платника податків, а непрямі податки нараховуються автоматично під час покупки товару чи послуги.

До безпосередніх у Польщі належать такі податки, як PIT (Personal Income Tax – прибутковий податок з фізичних осіб); CIT (Corporate Income Tax – прибутковий податок з юридичних осіб), який сплачують юридичні особи, що отримують дохід на території Польщі; податок зі спадщини і дарування; податок з цивільно-правових дій (щодо здійснення певної економічної діяльності); сільськогосподарський податок (на земельні ділянки, які класифікуються як сільськогосподарські угіддя, а також сільськогосподарські угіддя з лісом і чагарником); лісовий податок (на ділянки землі, які класифікуються як лісові угіддя); податок на нерухомість (на будівлі, споруди або їх частини, пов'язані зі здійсненням підприємницької діяльності, а також земельні ділянки); податок на транспортні засоби (на вантажівки з допустимою вагою, яка перевищує 3,5 т; причепи і напівпричепи, вага яких разом з транспортом становить понад 7 т; на автобуси); тоннажний податок (на доходи, які отримують судноплавні підприємства).

Непрямі податки у Польщі включають:

- VAT (Value Added Tax – податок на додану вартість);
- акцизний податок;
- податок з ігор, що сплачують суб'єкти господарювання, які здійснюють підприємницьку діяльність у галузі азартних ігор і взаємних парі [6].

Кількість податків у Польщі орієнтовно така ж як в Україні: 12 проти 11 [6; 7]. При цьому є податки, або яких в Україні зовсім немає, або які передбачені в структурі інших платежів. Детальна порівняльна характеристика податків в Україні та Польщі представлена в табл. 1.

Нині в Україні діє 11 податків (9 загальнодержавних і 2 місцеві), тоді як у сусідній Польщі їх є 12 (по 6 загальнодержавних і місцевих) [6; 7]. Згідно з даними Світового банку, відносно нещодавно Україна посідала перше місце у світі за кількістю податкових платежів, адже станом на 2012 рік їх було 135. Для порівняння, у тому ж році у Польщі налічувалося 29 податкових платежів. У тому ж році українські підприємства витрачали 657 годин на нарахування на сплату податків, через що посіли 9 (найнижче) місце у світі (польські підприємства у тому самому році нараховували й сплачували податки всього за 269 год.) [1]. На рис. 1, 2 представлено, як змінювалися обсяги часу, необхідного для нарахування та сплати

Порівняльна характеристика видів та розмірів податків в Україні та Польщі

Податок \ Країна	Україна	Польща
1	2	3
Податок на прибуток підприємств	Ставка становить 18%.	ПІТ: ставка становить 19%. Для іноземних громадян ставка ПІТ становить 20%
Податок на доходи фізичних осіб	Базова ставка ПДФО становить 18% бази оподаткування. Ставка 5% встановлюється у випадках, визначених п. 167.2 ПКУ, 0% – у випадках, визначених п. 167.3 ПКУ.	У СІТ застосовуються два податкові пороги: – якщо заробіток протягом року складає менше 85 528 злотих, то ставка податку становить 17%; – якщо заробіток протягом року складає більше 85 528 злотих, то ставка податку становить 32%. Молодь до 26 років звільнена від сплати цього податку.
Податок на додану вартість	Є ставки у 20%, 7% та 0%. – 20% – базова ставка, що застосовується щодо більшості операцій постачання та під час визначення «ввізного» ПДВ; – 7% використовуються щодо лікарських засобів, медичного обладнання та медичних виробів; – 0% застосовується під час експорту; – ставка «без ПДВ» застосовується щодо товарів, які не є об'єктами оподаткування ПДВ.	VAT передбачає ставки у 23%, 8%, 5%, 3%, 0%. – 23% – базова ставка; – 8% встановлюються на деякі продукти харчування, добрива, книги, визначені фармацевтичні та медичні товари, послуги сільського господарства; – 5% встановлюється на окремі види продуктів харчування, книги та інші періодичні видання; – 3% застосовуються щодо деяких харчових, рибних і лісових продуктів; послуг тваринництва, рибальства і лісозаготівлі; – 0% використовується під час експорту, організації внутрішньогалузевих поставок; за нульовою ставкою також оподатковуються міжнародні транспортні послуги та комп'ютерне обладнання.
Акцизний податок	Ставки нижче, ніж у Польщі. Підакцизними товарами є спирт етиловий та інші спиртові дистилати, алкогольні напої, пиво; тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну; нафтопродукти, скраплений газ; легкові автомобілі, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли.	Ставки вище, ніж в Україні. До підакцизних товарів у Польщі належать енергетичні вироби, електроенергія, алкоголь та алкогольні напої, тютюнові вироби та автомобілі.
Екологічний податок	Ставки залежать від характеру забруднюючої речовини.	Немає.
Мито	Встановлено різні ставки ввізного мита. Вивізні мито встановлено на окремі види товарів, зокрема на худобу (10%), шкури (20%), насіння олійних культур (10%), газ (35%). В рамках вільної торгівлі з ЄС Україна повністю або частково знижує свої ввізні мита для європейських товарів.	Існують різні ставки, є велика кількість специфічних та комбінованих ставок імпортного мита. В рамках вільної торгівлі з Україною ЄС знижує свої ввізні мита для українських товарів. Встановлено безмитний доступ українських підприємств до ринку ЄС у рамках безмитних тарифних квот.
Податок на майно	Включає три види податків, а саме податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (до 2% МЗП за 1 м ²); транспортний податок (25 тис. грн.); плату за землю (1% та 12%).	Окремо існує податок на нерухоме майно (податок на землю може встановлюватися в розмірі 0,47–0,89 злотих за м ² , на іншу нерухомість – 0,75–22,86 злотих за м ²) та транспортний податок (може становити від 811,6 до 3 100 злотих).
Єдиний податок	Спрощена система оподаткування передбачає 4 групи платників податку. 1 група (ФО) передбачає ставку ЄП до 10% МЗП; 2 група (ФО) – до 20% МЗП; 3 група (ФО або ЮО) – 3% + ПДВ або 5%; 4 група (ФО або ЮО сільськогосподарські товаровиробники) – від 0,09 до 1,35% з 1 га сільськогосподарських угідь.	Немає.
Податок зі спадщини і дарування	Не встановлено окремо, але передбачено як ПДФО. Ставки становлять від 0% до 20%.	Ставки встановлюються залежно від черги спадкування від 3% до 20%.

1	2	3
Податок з цивільно-правових дій	Не встановлено окремо, але передбачено як ПДФО. Ставки становлять 0% і 5%.	Ставки становлять від 0,5% до 2% залежно від виду діяльності.
Сільськогосподарський податок	До сільськогосподарських товаровиробників застосовується єдиний податок 4-ї групи.	Існують дві ставки, а саме 134,38 злотих та 264,75 злотих за 1 га землі.
Тоннажний податок	Немає.	Під час вибору цієї форми оподаткування отримані доходи не підлягають прибутковому оподаткуванню.
Податок з ігор	Немає.	Ставки податку залежать від типу гри. Виграші, які отримують фізичні особи, підлягають обкладенню ПІТ.

Джерело: узагальнено авторами на основі даних джерел [3; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13]

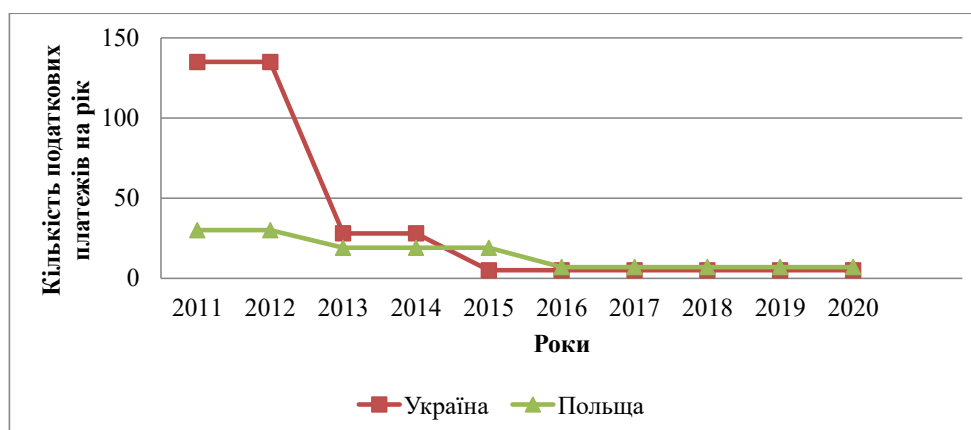

Рис. 1. Річна кількість податкових платежів в Україні та Польщі у 2011–2020 роках

податків, та кількість податкових платежів в Україні та Польщі впродовж останніх 10 років [1].

Як чітко видно з наведених рисунків, за останнє десятиліття українська податкова система суттєво змінилася, але поки не стала повністю ефективною, адже вона досі потребує вдосконалення та приведення її у відповідність до європейських принципів і стандартів у сфері оподаткування.

Однією з ключових проблем податкової системи України є податкове навантаження на бізнес та громадян. Податки в Україні станом на 2019 рік становлять 34% ВВП, тобто українець в середньому віддає державі кожну третю гривню. В динаміці простежується зростання частки податків у ВВП (їх частка у ВВП у 2000 році становила 25%). Для порівняння, в Польщі, згідно зі статистичними даними Європейського статистичного бюро, станом на 2018 рік податкове навантаження складає 35,2% ВВП. У розгорнутому вигляді цей показник виглядає так: непрямі податки становлять 14,3%, з яких ПДВ (VAT) – 8,1%, акцизи – 4%, податки на товари (включаючи мито) – 0,4%, інші податки – 1,7%; прямі податки – 7,8%, з яких податок з доходів фізичних осіб (ПІТ) – 5,3%, податок з доходів юридичних осіб (СІР) – 2,1%, інші податки – 0,4%. Щодо соціальних відрахувань, то вони перебувають на

рівні 13,3%, з яких 5,2% сплачують роботодавці та працівники, а 8,1% – самозайняті особи. За економічним критерієм кошти розподіляються таким чином: на споживання – 12,6%, на капітал – 8,4%, на працю – 14,2%. Екологічні податки становлять 2,7% [14].

На рис. 3 зображено динаміку податкового навантаження (у % від комерційного прибутку підприємств) Польщі та України за останні 10 років [1].

Податкове навантаження в Україні та Польщі має багато спільних ознак, однак через низку логічних чинників, таких як відставання України від Польщі в соціально-економічному розвитку, нерівномірність податків в Україні, великі зовнішні борги, збитковість українських підприємств, велика частка оплати праці у готовій продукції, в Україні спостерігається значно більш негативна ситуація [4]. Нижчий показник податкового навантаження в Україні можна пояснити високим рівнем тінізації економіки, що сягає 47,2% ВВП у 2019 році проти 17,2% у Польщі у тому самому році [15; 16].

У Польщі немає спрощеної системи оподаткування, водночас майже до кожного виду податку застосовуються пільгові ставки. Найсильніше це помітно в податку на додану вартість (ПДВ). В Польщі, як і в інших європейських країнах,

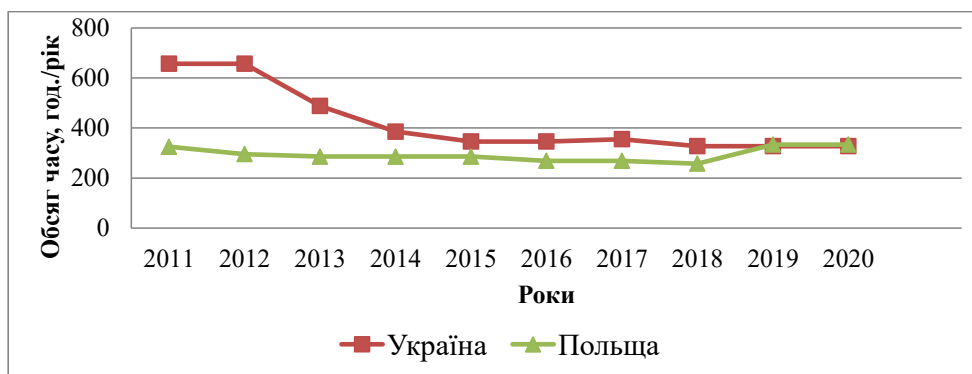

Рис. 2. Обсяги часу, необхідного для нарахування та сплати податків в Україні та Польщі впродовж 2011–2020 років

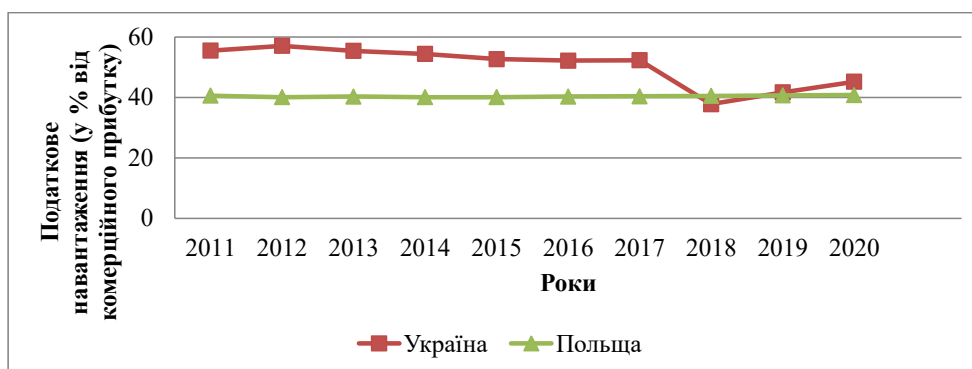

Рис. 3. Рівень податкового навантаження в Україні та Польщі у 2011–2020 роках

встановлено більш гнучкі ставки на ПДВ. Окрім того, податком на додану вартість в Україні обкладається набагато більше товарів, ніж у Європі. Існує також велике навантаження на фонд заробітної плати, є акцизи та ввізні мита. Все це сплачують громадяни, інколи навіть про це не здогадуючись.

Одним з найбільш суттєвих недоліків польської податкової системи є значна різниця між різними ставками одного й того самого податку (різниця між базовою та пільговими ставками). Особливо це помітно в податку на доходи з фізичних осіб: якщо заробіток протягом року складає менше 85 528 злотих, ставка податку становить 17%, а якщо більше, то вона складає 32%. Спостерігаємо також велику різницю між базовою та пільговими ставками ПДВ, а саме 23% і 8%, 5%, 3%, 0%. В Україні також існує велика різниця між нижньою та верхньою шкалами деяких податків, зокрема ПДВ.

У Польщі спостерігаємо значний розвиток місцевих податків, адже велика частина податків перебуває у розпорядженні місцевих органів влади. До місцевих податків у Польщі належать податок зі спадщини та дарування, сільськогосподарський податок, транспортний податок, податок на ліс і нерухомість. Ці податки становлять доходи гмін, тобто адміністративних одиниць Польщі. В Україні, навпаки, частка місцевих податків

досить невелика. Доцільно зазначити, що нова фіскальна система України, яка була сформована у 2016 році, базується саме на досвіді Польщі, тобто на моделі децентралізації [3].

Отже, основні переваги польської податкової системи, які сьогодні доцільно імплементувати в Україні, варто окреслити таким чином:

- запровадження пільгових ставок до більшості податків, що дасть змогу Україні зменшити рівень податкового навантаження на бізнес і громадян;
- розвиток місцевих податків (зростання частки доходів від податків та зборів у доходах бюджетів місцевих органів має бути пріоритетним завданням для місцевих органів самоврядування, адже це сприятиме соціальному та економічному розвитку територіальних громад, підвищуватиме їх фінансову стійкість та самостійність, зростатиме ефективність використання грошових коштів, знижуватиметься рівень корупції, отже, рівень та якість послуг, які надаються громадянам цих територіальних громад, буде набагато вищим);
- право пожертвувати 1% податку на благодійність (особливістю польської податкової системи є те, що кожен платник податку може пожертвувати 1% від свого податку на благодійність; існує офіційний перелік суспільно корисних організацій, на які дозволено спрямовувати цей 1%).

Також в Україні варто запровадити податок на розкіш. В Польщі його немає, але позитивний досвід інших європейських країн свідчить про доцільність його запровадження саме в нашій країні, зокрема задля певного соціального вирівнювання та формування стабільного «середнього» класу. Податок на розкіш як такий в Україні відсутній, але неофіційно ним вважаються деякі види податку на майно, зокрема транспортний податок та податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Ці податки встановлюються органами місцевого самоврядування і, відповідно, сплачуються до місцевих бюджетів.

В провідних європейських країнах для того, щоби скоротити нерівність між багатими та бідними, заможних громадян обкладають податком на доходи фізичних осіб за більшою ставкою. В умовах сьогодення таку практику доцільно запровадити в Україні, однак не скасовувати податки з власників дорогих автомобілів та елітної нерухомості.

Варто зазначити, що у 2020 році планується проведення податкової реформи в Україні, про що заявив голова комітету Верховної Ради з питань фінансів, податкової та митної політики Д. Гетманцев. В перспективі відбудеться об'єднання ПДФО, ЄСВ та військового збору в єдиний податок. Нині розміри ставок не відомі, але планується запровадити декілька видів ставок нового податку, а саме базову, знижену й підвищену. Мінімальна ставка становитиме 15% [17]. З цього можемо зробити висновок, що позитивні зміни в Україні можливі, важливо застосовувати найкращі практики провідних європейських країн, але при цьому обов'язково адаптувати їх до українських соціально-економічних реалій.

Висновки з проведеного дослідження. Для побудови ефективної податкової системи в Україні необхідно орієнтуватися на практичний досвід провідних європейських країн. Сьогодні в нашій державі все ще залишається багато проблем у сфері оподаткування, які можна частково вирішити шляхом імплементації основних переваг польської податкової системи, зокрема шляхом запровадження пільгових ставок до більшості податків, розвитку місцевих податків, запровадження податку на розкіш. Все це дасть змогу привести українську податкову систему у відповідність до принципів та норм Європейського Союзу, отже, допоможе підвищити рівень конкурентоспроможності України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. The World Bank. *Doing Business*. URL: <https://www.doingbusiness.org/en/doingbusiness> (дата звернення: 15.07.2020).
2. Tax Foundation. *International Tax Competitiveness Index 2019*. URL: <https://taxfoundation.org/publications/>

[international-tax-competitiveness-index__](#)(дата звернення: 15.07.2020).

3. Волинець Т. Порівняльна характеристика податкової системи України та Польщі. *Європейські перспективи*. 2015. № 7. С. 164–168.

4. Радишевська О. Порівняльно-правове дослідження податкових систем України та Польщі у контексті європейської інтеграції. *Київські полоністичні студії*. 2011. Т. 18. С. 519–525. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kps_2011_18_89 (дата звернення: 15.07.2020).

5. Ustawa o ordynacji podatkowej – pojęcie i podstawowe informacje. URL: <https://kapitalni.org/pl/artykuly/ustawa-o-ordynacji-podatkowej-pojecie-i-podstawowe-informacje,73,652> (дата звернення: 15.07.2020).

6. Податкова система в Польщі. Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит народного депутата України. URL: <https://parlament.org.ua/2016/10/19/infor-poland-taxation> (дата звернення: 16.07.2020).

7. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI (зі змінами і доповненнями від 13 листопада 2013 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 16.07.2020).

8. Оподаткування у Польщі. URL: <http://www.findbiz-pl.com/opodatkuвання> (дата звернення: 15.07.2020).

9. Які ставки ПДФО діють у 2020 році залежно від виду доходів. URL: <https://news.dtk.ua/taxation/pdf/61848> (дата звернення: 15.07.2020).

10. Податок на додану вартість. URL: https://services.dtk.ua/catalogues/tax_rates/33 (дата звернення: 15.07.2020).

11. Які товари належать до підакцизних груп товарів. URL: <http://dp.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/print-167031.html> (дата звернення: 15.07.2020).

12. Екологічний податок. URL: https://services.dtk.ua/catalogues/tax_rates/31__(дата звернення: 15.07.2020).

13. Групи платників та ставки єдиного податку на поточний рік. URL: <https://zkg.ua/hrupy-platnykiv-tastavky-jedynoho-podatku-na-potochnyj-rik-planujemo-podatku-pravylno> (дата звернення: 15.07.2020).

14. Taxation Trends in the European Union, 2020 edition, Directorate-General for Taxation and Customs Union, European Commission, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2020. URL: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/taxation_trends_report_2020.pdf (дата звернення: 15.07.2020).

15. Рівень тіньової економіки в Україні у 2018 році. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2797596-riven-tinvoei-ekonomiki-v-ukraini-standovit-majze-polovinu-vid-vvp.html> (дата звернення: 15.07.2020).

16. Тіньова зона в Польщі досі існує. URL: <https://monitor-press.info.ua/categories/polshcha/32641-tinova-zona-u-polshchi-dosi-isnuie-vazhko-ii-zupynyty> (дата звернення: 15.07.2020).

17. Податкова реформа – 2020: ПДФО, ЄСВ та військовий збір можуть об'єднати. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2019/12/28/655394> (дата звернення: 15.07.2020).

REFERENCES:

1. The World Bank. Doing Business. Available at: <https://www.doingbusiness.org/en/doingbusiness> (accessed 15 July 2020).
2. Tax Foundation. International Tax Competitiveness Index 2019. Available at: <https://taxfoundation.org/publications/international-tax-competitiveness-index> (accessed 15 July 2020).
3. Volynets T. Porivnyal'na kharakterystyka podatkovoyi systemy Ukrainy ta Pol'shchi [Comparative characteristics of the tax system of Ukraine and Poland]. *Yevropeys'ki perspektyvy*. No. 7, pp. 164–168.
4. Radyshevskaya O. Porivnyal'no-pravove doslidzhennya podatkovykh system Ukrainy ta Pol'shchi u konteksti yevropeys'koyi intehratsiyi [Comparative legal study of the tax systems of Ukraine and Poland in the context of European integration]. *Kyyivs'ki polonistychni studiyi*. No. 18, pp. 519–525. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kps_2011_18_89 (accessed 15 July 2020).
5. Polish Tax Code – its concept and basic information. Available at: <https://kapitalni.org/pl/artykuly/ustawa-o-ordynacji-podatkowej-pojecie-i-podstawowe-informacje,73,652> (accessed 15 July 2020).
6. Podatkova systema v Pol'shchi. Informatsiyna dovidka, pidhotovlena Yevropeys'kym informatsiyno-doslidnyts'kym tsentrom na zapyt narodnoho deputata Ukrainy [Tax system in Poland. Information reference prepared by the European Information and Research Center]. Available at: <https://parlament.org.ua/2016/10/19/info-poland-taxation> (accessed 16 July 2020).
7. Podatkovyy kodeks Ukrainy № 2755-VI vid 02.12.2010 zi zminamy i dopovnennyamy vid 13.11.2013 roku [Ukrainian Tax Code]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (accessed 16 July 2020).
8. Opodatkuvannya u Pol'shchi [Taxation in Poland]. Available at: <http://www.findbiz-pl.com/opodatkuvannia> (accessed 15 July 2020).
9. Yaki stavky PDFO diyut' u 2020 rotsi zalezno vid vydu dokhodiv [PIT rates in 2020]. Available at: <https://news.dtk.ua/taxation/pdf/61848> (accessed 15 July 2020).
10. Podatok na dodanu vartist' [Value Added Tax]. Available at: https://services.dtk.ua/catalogues/tax_rates/33 (accessed 15 July 2020).
11. Yaki tovary nalezhat' do pidaktsyznykh hrup tovariv [Which goods belong to the excisable groups of goods]. Available at: <http://dp.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/print-167031.html> (accessed 15 July 2020).
12. Ekolohichnyy podatok [Environmental tax]. Available at: https://services.dtk.ua/catalogues/tax_rates/31 (accessed 15 July 2020).
13. Hrupy platnykiv ta stavky yedynoho podatku na potochnyy rik [Payer groups and flat tax rates for the current year]. Available at: <https://zkg.ua/hrupy-platnykiv-ta-stavky-jedynoho-podatku-na-potochnyj-rik-planujemo-podatky-pravylno> (accessed 15 July 2020).
14. Taxation Trends in the European Union, 2020 edition, Directorate-General for Taxation and Customs Union, European Commission, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2020. Available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/taxation_trends_report_2020.pdf (accessed 15 July 2020).
15. Riven' tin'ovoyi ekonomiky v Ukraini u 2018 rotsi [The level of the underground economy in Ukraine]. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2797596-riven-tinvoi-ekonomiki-v-ukraini-standovit-majze-polovinu-vid-vvp.html> (accessed 15 July 2020).
16. Tin'ova zona v Pol'shchi dosi isnuye [The shadow zone in Poland still exists]. Available at: <https://monitor-press.info/ua/categories/polshcha/32641-tinova-zona-u-polshchi-dosi-isnuie-vazhko-ii-zupynty> (accessed 15 July 2020).
17. Podatkova reforma – 2020: PDFO, YESV ta viys'kovyy zbir mozhut' ob'yednaty [Tax reform 2020: PIT, SSC and military tax can be combined]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2019/12/28/655394> (accessed 15 July 2020).